

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/30/2018
Identifikačné číslo spisu: 2016200660
Dátum vydania rozhodnutia: 21.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2016200660.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej, JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: MUDr. J. D., bytom P., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 40287-3/2016-BA zo dňa 16.9.2016, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017 z a m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov kasačného konania voči žalovanej v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017 rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie č. 40287-3/2016-BA zo dňa 16.9.2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi náhrada trov konania nepriznal.

2.1 Z odôvodnenia uvedeného rozsudku vyplýva, že krajský súd z administratívneho spisu mal preukázané, že rozhodnutím č. 40287-3/2016-BA zo dňa 16.9.2016, žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava č. 306-22/2016-TT zo dňa 18.4.2016, ktorým bolo určené, že: „Samostatne zárobkovo činnnej osobe MUDr. J. D. nezaniklo dňa 31.3.2005 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale zaniklo 30.6.2007, na základe zistenia, že hoci povolenie vydané žalobcovi na poskytovanie zdravotnej starostlivosti bolo rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja ku dňu 31.3.2005 zrušené, tento naďalej mal postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, nakoľko bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0036/05.

2.2 Krajský súd poukázal na tvrdenia žalobcu uvedené v žalobe ako aj na tvrdenia žalovaného uvedené v jeho vyjadrení k žalobe. Žalobca v konaní súdneho prieskumu uviedol, že samotná licencia L1A ho k výkonu povolania neopravňuje, k tomu potreboval ďalšie povolenia. Podľa jeho vedomosti ide o problém týkajúci sa väčšieho počtu lekárov a súdy vo viacerých obdobných konaniach rozhodli v prospech žalobcov. Žalovaný v konaní uvádzal, že jeho argumentácia vychádza zo skutočnosti, že podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 sa za samostatne zárobkovo činnú osobu považovala aj osoba, ktorá disponuje licenciou na výkon samostatnej lekárskej praxe. V tejto súvislosti poukazyval na právny názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v rozhodnutí 1Sžso/16/2016, ako aj na skutočnosť, že rozhodovacia prax súdov v obdobných veciach nie je ustálená a že žalovaný bol úspešný napríklad v konaniach Krajského súdu v Prešove č. k. 5Sa/7/2017, 7Sa/5/2017 a 5Sa/8/2017, v konaniach Krajského súdu v Trenčíne č. k. 25Sa/2/2017 a 25Sa/1/2017, v konaní Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/16/2017 a v konaní Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sa/17/2017.

2.3. Krajský súd poukázal tiež na to, že skutkové okolnosti prípadu týkajúce sa najmä vydania povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení a jeho zrušenia, licencie žalobcu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) a jeho licencie na výkon odborného zástupcu v povolaní lekár v odbore chirurgia (LIC) neboli v konaní medzi účastníkmi spornými. Sporné zostalo právne posúdenie otázky, či žalobca zrušením rozhodnutia o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie dňom 31.3.2005 stratil postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, alebo či mu toto postavenie zostalo zachované ako držiteľovi licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

3. Krajský súd v zmysle § 22 ods. 2 a § 23 ods. 2 SSP (zák. č. 162/2015 Z. z.) pri preskúvaní napadnutého rozhodnutia posudzoval žalobu fyzickej osoby majúcej charakter žaloby v sociálnych veciach neformálne a aj nad rámec žalobných dôvodov. Uviedol, že hoci na konanie a rozhodovanie žalovaného sa podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní - zákon č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), platia preň ústavné princípy a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov RE, vrátane práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka ako základného práva vyplývajúceho z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nie len pre konania súdne (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 83/93), práva na dostatočné, zrozumiteľné a logické odôvodnenie rozhodnutia, ako aj princípu predvídateľnosti rozhodnutia.

4. Správny súd konštatoval, že z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že v danom prípade ústavné právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka bolo postupom správnych orgánov vo veci porušené, ako to vyplýva už zo skutočnosti, že začatie konania nebolo žalobcovi pobočkou Sociálnej poisťovne oznámené a nebolo mu tak umožnené k podkladom rozhodnutia sa vyjadriť napriek tomu, že podľa označenia aplikovaného ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. by malo ísť o sporný prípad. Súčasne, vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých žalovaný a prvostupňový správny orgán vychádzali, a vydaním prvostupňového rozhodnutia (viac ako 10 rokov!) ide o rozhodnutie bez pochybností nepredvídateľné, navyiac, z hľadiska zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania rozhodnutia, ozrejmenia úvah správneho orgánu pri hodnotení dôkazov a aplikácii právnych predpisov trpiace obsahovými nedostatkami a nezodpovedajúce požiadavkám ustanovenia § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení - odôvodnenie rozhodnutia obsahuje citáciu ustanovení § 5 a § 21 ods. 1 a ods. 4 zákona (bez jeho identifikácie), údaje o príjme žalobcu za rok 2006, konštatovanie povolenia č. 2000/02918/LEK a jeho zrušenia ku dňu 31.3.2005, podania odhlášky z poistenia a existencie licencie L1A/TT/0036/05, z čoho správny orgán bez ďalšieho vysvetlenia vyvodzoval, že žalobca má postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a že mu povinné poistenie nezaniklo 31.3.2005, ale 30.6.2007.

5. Podľa názoru správneho súdu vzhľadom na nemožnosť účastníka oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia a obsahové nedostatky prvostupňového rozhodnutia obmedzujúce argumentačné možnosti odvolateľa je rozhodnutie žalovaného ako odvolacieho orgánu potrebné považovať za arbitrárne, i keď jeho rozhodnutie obsahuje širšie skutkové a právne zdôvodnenie. Správny súd k tomu uviedol, že argumentácia žalovaného právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v rozhodnutí sp. zn. 7Sžso/20/2010, v súvislosti so spôsobom začatia konania, je nedôvodnou už vzhľadom na skutočnosť,

že uvádzané rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo vydané v skutkovo a právne rozdielnej veci, v ktorej podklady rozhodnutia správneho orgánu pochádzali od samotného účastníka správneho konania.

6. Konštatovanie žalovaného v odôvodnení rozhodnutia, že napadnuté (prvostupňové) rozhodnutie spĺňa všetky zákonné náležitosti uvedené v § 209 ods. 2 a 4 zákona o sociálnom poistení, t.j. má zrozumiteľný a jednoznačný výrok, odôvodnenie aj poučenie a sú v ňom uvedené skutočnosti, z ktorých prvostupňový orgán vychádzal a právne predpisy, na základe ktorých rozhodol, správny súd považoval za formálne, nemajúce oporu v skutočnom obsahu odôvodnenia rozhodnutia pobočky Trnava zo dňa 18.4.2016, nezohľadňujúce požiadavku zákona na ozrejenie úvah pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, t.j. zrozumiteľné vysvetlenie aj súvislostí medzi citovanými predpismi a jednotlivými údajmi a skutočnosťami uvedenými v odôvodnení rozhodnutia.

7. Ďalej krajský súd konštatoval, že vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci, je mu v tomto konaní známe nielen z vyjadrení a podaní účastníkov v tomto konaní, že súdna prax nie je vo vzťahu k danej problematike jednotná a ustálená, čo sa prejavuje v rozdielnych výstupoch všeobecných súdov v obdobných súdnych sporoch, pričom doposiaľ v tomto smere nebolo prijaté pre rozhodovanie záväzné stanovisko. Z uvedených dôvodov pri posudzovaní veci zohľadňoval nielen logický význam ustanovení zákona, ale aj účel súvisiacej právnej úpravy a samotného nemocenského a dôchodkového poistenia (primárne je ním zabezpečenie lekárskej starostlivosti a finančné zabezpečenie občanov v nepriaznivých životných obdobiach), naplnenie ktorého v danom prípade rozhodnutím správnych orgánov vo veci aj vzhľadom na už konštatovaný časový odstup zjavne nebolo sledované. Aj podľa vyjadrenia žalovaného bol žalobca pre účely sociálneho poistenia ako samostatne zárobkovo činná osoba posudzovaný na základe rozhodnutia o vydaní povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení č. 2000/02918/LEK zo dňa 19.4.2000, ktoré bez pochybností je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Logickým potom je záver, že zánikom tohto povolenia dňom 31.3.2005 na základe rozhodnutia Trnavského samosprávneho kraja č. TA/2005/1019 zo dňa 17.3.2005 boli naplnené podmienky aj pre zánik povinného poistenia podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení. Nie je súčasne dôvodná právna konštrukcia, podľa ktorej okamihom zániku tohto povinného poistenia „nastúpil“ iný dôvod povinného poistenia spočívajúci v skutočnosti, že žalobca v tom čase bol držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, napriek tomu, že na jej základe žiadnu činnosť nevykonával a nemal z nej žiadne príjmy (podľa tvrdenia žalobcu, ktoré nebolo rozporované).

8. Krajský súd ďalej konštatoval, že licencia L1A je podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. dokladom, na základe ktorého je možný výkon zdravotníckeho povolania jednou z jeho foriem, ktorý (výkon zdravotníckeho povolania) nie je dôvodné stotožňovať s vykonávaním činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Samotná licencia pre výkon samostatnej zdravotníckej praxe jej držiteľom nepostačuje, ako to podľa názoru súdu vyplýva už z definície obsiahnutej v ust. § 10 ods. 1 a 2 zák. č. 578/2004 Z. z., podľa ktorej samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ - t.j. osoba poskytujúca zdravotnú starostlivosť na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotnom zariadení. Týmito okolnosťami sa však žalovaný podľa obsahu rozhodnutia nezaoberal, rovnako ako skutočnosťou, že podľa dokladu v administratívnom spise (bez označenia jeho názvu) žalobca bol ako odvádzateľ poistného vedený ako samostatne činná osoba v období od 1.5.2000 do 31.12.2000 a od 1.7.2001 do 31.3.2005, ako zamestnávateľ od 1.1.2004 do 31.3.2005, a od 1.4.2005 je vedený ako odvádzateľ poistného spoločnosť T.

9. Z uvádzaných dôvodov správny súd preskúmané rozhodnutie žalovanej zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP ako nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a podľa písm. g) tohto zákonného ustanovenia z dôvodu porušenia ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia, pričom vzhľadom na kompetencie žalovanej ako odvolacieho orgánu pri náprave pochybení prvostupňového správneho orgánu nepovažoval pre dosiahnutie účelu tohto konania za potrebné navrhované zrušenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne,

pobočky Trnava zo dňa 18.4.2016.

10. O trovách konania rozhodol správny súd s poukazom na skutočnosť, že v tomto konaní úspešný žalobca sa práva na ich náhradu vzdal.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej

11. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná. Navrhovala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná predovšetkým namietala, že krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1, písm. g) SSP). Žalovaná nesúhlasila s argumentáciou a záverom správneho súdu o nezákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a konania mu predchádzajúceho. Žalovaná sa nestotožnila s právnym posúdením veci krajským súdom, považujúc ho za nesprávny. Naďalej zastávala právny názor, že žalobcovi, ktorý bol v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/TT/003605), nezaniklo dňa 31. marca 2005 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, ale povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie žalobcovi zaniklo dňa 30. júna 2007. Tiež vyslovila názor, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1, písm. a/) vykonávanej podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z., označovaná ako L1A, na základe, ktoré môžu samostatnú zdravotnícku prax vykonávať zdravotnícki pracovníci, sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2000 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Žalovaná poukázala na to, že priamo zo zákona č. 578/2004 Z. z. vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A (§ 68 ods. 1 písm. a) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie (§ 3 ods. 4 písm. c/) a poskytovať zdravotnú starostlivosť (§ 4 písm. b/) v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ alebo na inom mieste ako zdravotníckom zariadení (§ 10 ods. 2) a dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

12.2. Žalovaná uviedla, že v čase, kedy žalobca zrušil povolenie prevádzkovať zdravotnícke zariadenie bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z., číslo: L1A/TT/003605 vydanéj Slovenskou lekárskou komorou dňa 15. februára 2005 na základe žiadosti žalobcu doručenej Slovenskej lekárskej pomere dňa 8. 2. 2005, preto zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia dňom 31. marca 2005 rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja č.j. TA/2005/1019 zo dňa 17. marca 2005 nespôsobilo zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010. Podľa právneho názoru žalovanej povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie žalobcovi zaniklo podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov až 30. júna 2007, vzhľadom na to, že v rozhodujúcom období t.j. v roku 2006 nedosiahol príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantný na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia od júla 2007. Mala za to, že z uvedeného je zrejmé, že žalobca mal ku dňu 31. marca 2005 status samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. nielen z dôvodu, že bol držiteľom povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ale z dôvodu, že bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vzhľadom na to, že žalobca ku dňu 31. marca 2005 nezrušil všetky oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (naďalej bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe), mal aj po 31. marci 2005 právne postavenie povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia.

12.3. Ďalej žalovaná uviedla, že o skutočnosti, že žalobca je držiteľom licencie na výkon samostatnej

zdravotníckej praxe v čase, kedy žalobca podal Registračný list FO o odhláske zo sociálneho poistenia ku dňu 31. marca 2005, nemala vedomosť, keďže žalobca sociálnej poisťovni pobočka Trnava pri podaní uvedenej odhlásky neoznámil, že je držiteľom licencie L1A/TT/003605, ktorá sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, napriek tomu, že podľa § 227 ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. je poistenec povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia.

12.4. Poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 žalovaná uviedla, že pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, právne významná je len tá skutočnosť, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby, pričom zákon č. 461/2003 Z. z. neustanovuje žiadne iné podmienky, ktoré by mala splniť fyzická osoba na to, aby nadobudla status samostatne zárobkovo činnnej osoby a tiež neukladá žalovanej skúmať, či ďalšie osobitné podmienky zakladajúce fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. V danej súvislosti žalovaná poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR 1Sžo 16/2016 zo dňa 27. júna 2017.

12.5. Žalovaná namietala, že zákon č. 461/2003 Z. z. neustanovuje jej povinnosť rozhodovať podľa účelu, ako konštatuje krajský súd v napadnutom rozsudku. Poukázala na to, že pri posudzovaní vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby nie je rozhodujúce, na základe akého oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu dosiahla samostatne zárobkovo činnná osoba príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., je rozhodujúca len tá skutočnosť, že fyzická osoba, ktorá spĺňa právnu definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia dosiahla v rozhodujúcom roku príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. V danej súvislosti poukázala na rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. sp. zn. 27Sa 3/2007 zo dňa 15. augusta 2017.

12.6. Žalovaná sa nestotožnila ani s právnym názorom krajského súdu, že žalobcovi nebolo umožnené vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovi nebolo oznámené začatie konania, keď žalobca mal možnosť obhájiť svoje práva a oprávnené záujmy v rámci odvolacieho konania a zároveň mal podľa § 190 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. právo nazerat' do spisov, robiť si výpisy a na požiadanie aj vyhotoviť fotokópie, žalobca dňa 12. mája 2016 podal voči rozhodnutiu prvostupňového orgánu odvolanie, avšak právo nahliadať do spisu obsahujúceho podklady k rozhodnutiu žalobca nevyužil. Vyslovila názor, že pobočka sociálnej poisťovne nekonala v rozpore s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z. z., v ktorej súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžo/20/2010 zo dňa 24. februára 2011. Žalovaná poukázala tiež na to, že začatím nedávkového konania realizuje svoje práva vyplývajúce zo sociálno poisťovacích právnych vzťahov, ktorým na druhej strane zodpovedajú povinnosti subjektov sociálneho poistenia, týmto konaním sa v plnej miere realizuje zásada oficiality na strane príslušnej organizačnej zložky žalovanej. Uviedla, že podklady, ktorými žalovaná disponovala v čase vydania rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu boli postačujúce na rozhodnutie vo veci a v rámci odvolacieho konania bola celá vec z hľadiska skutkového a právneho opätovne preskúmaná, žalovaná v napadnutom rozhodnutí zaujala stanovisko a vysporiadala sa so všetkými námietkami žalobcu, ktoré uviedol vo svojom odvolaní a zdôvodnila skutkový a právny stav predmetnej veci. V danej súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie - rozsudok Najvyššieho súdu SR 1Sžo 57/2013 zo dňa 18. novembra 2014.

12.7. Žalovaná tiež nesúhlasila s právnym záverom krajského súdu, že odôvodnenie rozhodnutia pobočky sociálnej poisťovne obsahuje citáciu ustanovení zákona bez jeho identifikácie, v ktorej súvislosti poukázala na to, že sociálne poistenie vykonávajú a vo veciach sociálneho poistenia rozhodujú výlučne organizačné zložky sociálnej poisťovne na základe zákona č. 461/2003 Z. z., z ktorého dôvodu je zrejmé, že pobočka sociálnej poisťovne v odôvodnení rozhodnutia vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia cituje ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. tak, ako je zrejmé, že krajský súd zrušil rozhodnutie žalovanej a vec vrátil na ďalšie konanie podľa zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, napriek tomu, že pri § 191 ods. 1, písm. d/ a g/ nie je uvedený žiaden zákon (bod 17 napadnutého rozsudku), rovnako je zrejmé, že v bode 11 napadnutého

rozsudku sa krajský súd odvoláva na § 202 ods. 2 a § 203 ods. 2 SSP napriek tomu, že v tomto rozsudku krajský súd uviedol § 22 ods. 2 a § 23 ods. 2 SSP. Vyslovila názor, že z ustanovenia § 209 ods. 4 k zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že nie je potrebné, aby odôvodnenie rozhodnutia dávalo odpovedať na každú vznesenú námietku, ale vyžaduje sa, aby konajúci orgán v odôvodnení rozhodnutia zdôvodnil skutkový a právny stav prejednávanej veci, aby uviedol, na podklade ktorých skutočností rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na rozsudky Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11S 225/2015 zo dňa 19. októbra 2016 a sp. zn. 11S 159/2015 zo dňa 7. decembra 2016.

III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovanej

13. Ku kasačnej sťažnosti žalovanej sa vyjadril žalobca. Vo vyjadrení navrhoval, aby Najvyšší súd SR kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017 zamietol. Napadnutý rozsudok krajského súdu považoval za vecne správny a zákonný, stotožniac sa so závermi krajského súdu vyjadrenými v napadnutom rozsudku. Kasačnú sťažnosť žalovanej považoval za nedôvodnú.

14.1 V dôvodoch vyjadrenia žalobca vo vzťahu k názoru žalovanej vysloveného v kasačnej sťažnosti, že žalobcovi vzniká účasť na povinnom poistení podľa § 21 ods. 1 zákona bez ohľadu na to, či samostatne zárobkovú činnosť vykonáva a bez ohľadu na to, aký druh príjmu má žalobca, uviedol, že žalovaná chybné interpretuje znenie § 21 ods. 1 zákona, keď v kasačnej sťažnosti uvádza, že zákon nešpecifikuje o aký rozhodný príjem má ísť v prípade posúdenia vzniku resp. existencie/trvania poistenia. Zdôraznil, že na účely vzniku povinného sociálneho poistenia v zmysle § 21 ods. 1 v nadväznosti na § 14 ods. 1 písm. b/ zákona sa posudzuje príjem z podnikania a inej SZČ podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním s inou SZČ, v tomto ustanovení zákonodarca vyžaduje príjmy z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu podľa § 6 zákona o Dani z príjmov. Žalobca vyslovil názor, že nie je správna interpretácia žalovaného prezentovaná v kasačnej sťažnosti, že rozhodujúci je iba dosiahnutý príjem za predmetný kalendárny rok. V takom prípade by dochádzalo k dvojitému plateniu odvodov, čo si aj žalovaná v danom prípade nárokuje (odvod poistného za pracovnú činnosť vykonávanú pre T. ako odborný zástupca na licenciu L1C a za držbu licencie L1A), nakoľko žalovaná tvrdí, že nie je dôležité, že žalobca nevykonával žiadnu činnosť na licenciu L1A a nemá žiaden príjem z podnikania, rozhodná je pre ňu iba tá skutočnosť, že licenciu L1A má stále aktívnu a dosiahol určitý príjem vo všeobecnosti. V danom prípade nie je daný zákonný nárok na požadovanie dvojitého platenia odvodov (žalobcovým zamestnávateľom T. aj samotný žalobcom) z jedného príjmu - príjmu zo závislej činnosti podľa § 5 zákona o Dani z príjmov. Žalobca namietal, že žalovaná chybné nerozpoznáva o aký príjem za rok 2005 v prípade žalobcu išlo.

14.2. Vo vzťahu k argumentácii žalovanej o (ne)zániku poistenia k 1. 4. 2005, žalobca uviedol, že nie je rozhodné, že bol i naďalej držiteľom licencie L1A, nakoľko z nej nevykazoval a ani nemal žiaden príjem. Žalobca mal za to, že ak povinné poistenie bolo u neho ako SZČO do 31. 3. 2005 podmienené dosiahnutím zdaniteľného príjmu z podnikania, ktorý vykazoval iba na základe povolenia Trnavského samosprávneho kraja, ktoré bolo následne zrušené, tak iba samostatná existencia licencie L1A nemôže privodiť ďalšie trvanie povinného poistenia aj od 1. 4. 2005, nakoľko od tohto dátumu nespĺňal kvalifikačné parametre SZČO v zmysle zákona o sociálnom poistení. Vyslovil názor, že žalovaná nemala zákonný dôvod, aby prijala záver, že povinné poistenie naďalej trvalo aj po 31. 3. 2005. Žalobca ďalej uviedol, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne pobočka Trnava a žalovanej vychádzajú z nesprávne zisteného skutkového stavu a nesprávneho výkladu zákona, keď nesprávne ustálili dobu trvania postavenia SZČO a tým aj dobu trvania poistného vzťahu. Od 1. 3. 2005 do 31. 3. 2005 žalobca riadne platil povinné poistenie naviazané na § 21 ods. 1 zákona a od 1. 4. 2005 za žalobcu platil povinné poistenie jeho zamestnávateľ T. Zdôraznil, že v danom prípade sa žalobca nevyhýbal plateniu poistného, Poistné riadne odvádza ako SZČO do 31. 3. 2005 a od 1. 4. 2005 nepretržite poistné zaňho odvádza jeho zamestnávateľ T. 14.3. Vo vzťahu k argumentácii žalovanej týkajúcej sa zrušenia povolenia TSK, podanie odhlášky a zánik statusu SZČO žalobca vyslovil názor, že stratou - zánikom povolenia

(rozhodnutím Trnavského samosprávneho kraja) dovoľujúceho výkon činnosti a až následným dosiahnutím resp. nedosiahnutím príjmov z podnikania z licencie L1A spôsobuje u SZČO stratu zdaniteľných príjmov s následkom zániku povinného poistenia v súlade s ustanovením § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení. Žalobca mal zato, že v danom prípade sa uvedený legislatívny výklad premietol do zániku účasti žalobcu na povinnom sociálnom poistení bez ohľadu na dosiahnutie požadovaného zdaniteľného príjmu v rozhodnom období, nakoľko jeho právny význam pominul postupom podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení vo vzťahu k povoleniu na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a to bez ohľadu na faktickú držbu licencie L1A, nakoľko z nej žalobca nedosahoval zdaniteľné príjmy z podnikania, ktoré ako jedine zakladajú účasť žalobcu na povinnom sociálnom poistení podľa § 21 ods. 1 zákona. Ďalej žalobca poukazuje na to, že zákon o sociálnom poistení predpokladá pre vznik poistenia k 1. 7. status SZČO a pre zánik k 30. 6. status SZČO nedostatočný príjem z podnikania, uviedol, že zrušením predmetného povolenia TSK, ktoré ako jediné žalobcu oprávňovalo na výkon podnikateľskej činnosti, a z ktorého ako jediného dosahoval zdaniteľný príjem z podnikania, postupom podľa § 21 ods. 4 zákona mu zaniklo povinné sociálne poistenie dňom 31. 3. 2005, čo znamená, že od 1. 4. 2005 žalobca nielenže nemal status SZČO, ale ani nemal príjem z podnikania. K tvrdeniu žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti, že neakceptuje podanie Registračného listu - odhlášky, a oznámení dňa skončenia povinného poistenia žalobcom tak, ako to uviedol v predmetnej odhláške, žalobca uviedol, že zákon o sociálnom poistení ani žalovaná vo svojich smerniciach či pokynoch k podaniu odhlášky zo sociálneho poistenia neuvádza povinnosť upovedomiť Sociálnu poisťovňu o skutočnosti - držbe licencie L1A. Podľa názoru žalobcu v danom bode žalovaná neuniesla dôkazné bremeno, keď bez pochybnosti nepreukázala svoje tvrdenie, že aj po podaní odhlášky a zrušení povolenia od TSK bol žalobca aj naďalej SZČO.

14.4. Vo vzťahu k názoru žalovanej, že zdravotnícke povolanie sa vykonáva priamo na základe licencie L1A a držiteľ môže priamo z predmetnej licencie dosahovať príjmy z podnikania, žalobca uviedol, že licencie L1A je dokladom o odbornej spôsobilosti na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára a nie je povolením, na základe ktorého je možné automaticky bez ďalších potrebných povolení a registrácií vykonávať zdravotnú prax a dosahovať zdaniteľný príjem z podnikania. Licencia L1A neobsahuje údaje, s ktorými legislatíva spája povolenie na výkon samostatnej zárobkovej činnosti. Žalobca poukázal tiež na to, že ďalšie podmienky výkonu lekárskej praxe (poskytovania zdravotnej starostlivosti) - okrem platnej licencie L1A sú - rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva o návrhu na uvedenie priestorov ambulancie do prevádzky; - existencia kódu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti prideleného Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou; - povolenie na prevádzkovanie vlastného zdravotníckeho zariadenia viazané na doklad o vlastníctve, resp. nájme priestorov, v ktorých sa bude zdravotná starostlivosť poskytovať od príslušnej obce. V danom prípade ide o nutnosť kumulatívneho splnenia všetkých podmienok, pokiaľ je splnená len jedna (držba licencie L1A), lekáro stále nemôže vykonávať/poskytovať zdravotnú starostlivosť, teda vykonávať konkrétnu zárobkovú činnosť. Žalobca zdôraznil, že žiadnu z týchto podmienok nemal a ani nemá od 1. 4. 2005 (po súčasnosť) splnenú. Dňom 1. 4. 2005 boli všetky predmetné povolenia zrušené rozhodnutím TSK o zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia MUDr. J.. Žalobca opakovane tvrdil, že od 1. 4. 2005 reálne nevykonával činnosť na základe licencie L1A. Príjmy, ktoré vzala žalovaná za základ pre predpísanie poistného sú príjmami zo závislej činnosti, ktoré žalobca v rozhodnom období dosiahol uplatnením licencie LIC t.j. ako odborný zástupca - zamestnanec v režime pracovného práva. Žalobca nedosiahol z využívania licencie L1A v roku 2005 a nasl. žiadne príjmy z podnikania a ani inej samostatnej zárobkovej činnosti, zdôrazniac, že v prípade žalobcu žalovaná spojila príjem z jednej licencie (LIC) s držbou inej licencie (L1A).

14.5. Záverom žalobca upriamil pozornosť na judikatúru Najvyššieho súdu SR, ako aj na rozhodnutia krajských súdov - rozhodnutie Krajského súdu v Nitre 23Sa 63/2017, Krajského súdu v Trnave 20Sa 30/2016, Krajského súdu v Trenčíne 18Sa 1/2017 a rozhodnutie Krajského súdu v Prešove 2Sa 4/2017, ktoré v obdobných veciach rozhodli tak, že napadnuté rozhodnutia sociálnej poisťovne zrušili.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP) v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti žalovanej, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej v danej veci nie je dôvodná.

16. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/30/2016-66, zo dňa 15. decembra 2017, ktorým správny súd podľa § 191 ods. 1 písm. d), g) SSP rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie č. 40287-3/2016-BA zo dňa 16.9.2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

17. V procese posudzovania zákonnosti rozsudku krajského súdu, napadnutého kasačnou sťažnosťou, kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd už neopakuje a súčasne na ne nepoukazuje.

18. Kasačný súd z predloženého spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, zistil, že predmetom preskúmacieho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne ústredie č. 40287-3/2016-BA zo dňa 16. septembra 2016, ktorým žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava č. 306-22/2016-TT zo dňa 18. apríla 2016. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa pobočka Trnava rozhodla tak, že samostatne zárobkovo činnnej osobe MUDr. J. D. nezaniklo dňa 31.3.2005 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale zaniklo 30.6.2007.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutí orgánu verejnej správy nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutí a postupu správneho orgánu podľa tretej časti prvej a tretej hlavy Správneho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách v sociálnych veciach (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán bol príslušný na konanie a následne, či si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutí, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutia boli vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovali zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutia správneho orgánu boli vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu v konaní o sociálnej žalobe, ktorú podala fyzická osoba, správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca namietla nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia.

20. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP). Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi (§ 203 ods. 1, 2 SSP).

21. Správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v

zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred (ne)činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd preskúmava, či orgán verejnej správy konal a rozhodol v zmysle zákona, či postupoval v správnom konaní s účastníkmi konania, či sa vysporiadal s ich námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálili správne svoj právny záver. Zákonnosť postupu správny súd skúma na základe rovnakých kritérií ako zákonnosť rozhodnutia.

22. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou vykonal v súlade s platnou právnou úpravou zákona o sociálnom poistení v spojení s právnou úpravou na vec sa vzťahujúcou a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite odôvodnil. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej pri aplikácii zákonnej úpravy uvedeného zákona postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako správny súd, a to že námietky žalobcu uvedené v jeho žalobe zvrátili správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej.

23. Kasačný súd po vyhodnotení kasačných dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnú úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Kasačný súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Aby neopakoval skutočnosti účastníkom známe, na zdôraznenie skutkových a právnych záverov k veci uvádza nasledovné.

V.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

24. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

25. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

26. Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999, Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I.ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I.ÚS 10/98“). (I.ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného

súdu tiež kladie dôraz na to, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

27. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

28. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

29. Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

30. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd konštatuje: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

31. Najvyšší súd v kasačnom konaní prieskumu zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameraného na svoju pozornosť zásadnej námietke sťažovateľa - žalovanej, ktorá namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1, písm. g/ SSP. Nesprávne posúdenie veci videla v tom, že správny súd v danom prípade v rozpore so zákonom aplikoval ustanovenia zákona o sociálnom poistení v spojení s ustanoveniami zákona č. 578/2004 Z. z. Žalovaná zastáva názor, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1, písm. a/) vykonávanej podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z., označovaná ako L1A, na základe ktorej môžu samostatnú

zdravotnícku prax vykonávať zdravotnícki pracovníci, sa považuje bez ďalšieho za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2000 v znení účinnom do 31. decembra 2010. Trvala na tom že žalobcovi, ktorý bol v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A/TT/003605), nezaniklo dňa 31. marca 2005 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, ale povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie žalobcovi zaniklo dňa 30. júna 2007.

32. Kasačný súd mal v danej veci preukázané, že medzi účastníkmi ostali sporné otázky, či samotná licencia L1A zakladá jej držiteľovi (lekárovi) status samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, s uvedenou otázkou súvisí ďalšia otázka a to posúdenie, či lekár na základe licencie L1A mal povinnú účasť na sociálnom poistení podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, a tretia otázka a to, či postupom žalovanej v konaní došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov kasačný súd zameral svoju pozornosť k uvedeným sporným otázkam.

33. K uvedeným sporným otázkam zaujal právny názor veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len veľký senát) v uznesení sp. zn. 1Vs 1/2019 zo dňa 30. apríla 2019, ktorým rozhodol o otázkach nastolených v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019, ktorým senát 10S správneho kolégia najvyššieho súdu podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP postúpil vec vedenú na najvyššom súde pod sp. zn. 10Sžsk/33/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Odpovede prijaté veľkým senátom na nastolené otázky sú záväzné pre posúdenie veci aj v danom prípade.

34. Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na otázky nastolené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 prijal nasledovné odpovede:

„Odpoveď na 1/ otázku: Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia alebo na inom mieste ako zdravotníckom zariadení, a preto licencia L1A nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom.

Pojem samostatná zdravotnícka prax v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. vykonávaná na základe licencie L1A nie je možné bez ďalšieho stotožniť s pojmom samostatná zárobková činnosť v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. a pojem licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s pojmom oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu pre účely sociálneho poistenia. Odpoveď na 2/ otázku: Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1, písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je posudzovať príjmy poistenca - lekára osobitne vo vzťahu k licencií L1A a skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú aj príjmami lekára považovaného za samostatne zárobkovo činnnú osobu (SZČO) v zmysle § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z.

Odpoveď na 3/ otázku: Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v

zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.“

35. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 10S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019, ktorým bol viazaný, a dospel k záveru o správnosti názoru senátu 10S vo vzťahu ku všetkým trom nastoleným otázkam, a preto v zmysle § 466 ods. 5, písm. b/ SSP k týmto otázkam dal odpoveď v znení uvedenom vo výroku tohto rozhodnutia. Veľký senát v odôvodnení rozhodnutia konštatoval nasledovné:

35.1. „Vo vzťahu k prvej otázke - posúdenie, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. (ne)má charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z., keď sama o sebe nezakladá jej držiteľovi aj možnosť vykonávať licencovanú činnosť, ktorú môže vykonávať až na základe dohody/zmluvy s iným poskytovateľom; veľký senát konštatuje, že podmienky poskytovania zdravotnej starostlivosti fyzickými osobami a právnickými osobami upravuje osobitný predpis, ktorým je zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 4 písm. b/ uvedeného zákona za poskytovateľa zdravotnej starostlivosti považuje fyzickú osobu, ktorá poskytuje zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

Podľa § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom k 31.5.2010 samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárska, zubný lekár, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 68 ods. 1 písm. a)].

Samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

Podľa § 68 ods. 1, písm. a/, b/, c/,d/, ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom k 31.5.2009 licencie sa vydávajú a) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10) zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárska, zubný lekár, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg a masér, b) na výkon zdravotníckeho povolania [(§ 3 ods. 1 písm. a)] zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárska, zubný lekár, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ, špeciálny pedagóg, biológ, verejný zdravotník, fyzik, chemik, genetik, technik laboratórnej medicíny, medicínsko-technický laborant, zdravotnícky laborant, farmaceutický laborant, rádiologický asistent, zdravotnícky záchranár, dentálna hygienička, asistent hygieny a epidemiológie, asistent výživy, c) na výkon odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolaniach ustanovených v § 27, d) na výkon lekárskej posudkovej činnosti podľa § 7a zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárska.

Slovenská lekárska komora vydáva licencie zdravotníckemu pracovníkovi v povolani lekárska.

Z citovanej právnej úpravy zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti vyplýva, že lekár môže vykonávať samostatnú zdravotnú prax (§ 10 ods. 1) na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a) - licencia L1A, vydanaj mu Slovenskou lekárskou komorou (§ 68 ods. 2). Zákonodarca v zákone o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti v § 10 ods. 2 definuje samostatnú zdravotnícku prax zdravotníckych pracovníkov - lekára (§ 10 ods. 1) ako poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení. V dôvodovej správe tohto zákona sa konštatuje, že vo väzbe na § 4 sa definuje samostatná zdravotnícka prax ako jeden zo spôsobov výkonu zdravotníckeho povolania konkrétne na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení (v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) alebo u iného poskytovateľa. Z logického výkladu uvedenej právnej úpravy plynie záver, že lekár môže vykonávať samostatnú zdravotnícku prax na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení, viažuceho sa k zmluvnému dojednaniu. Pri interpretácii uvedenej právnej úpravy treba posudzovať licenciu lekára L1A vo vzťahu k

oprávneniu na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. Zákonodarca v právnej úprave ustanovenej v § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom k 31.12.2010 za samostatne zárobkovo činnú osobu podľa tohto zákona považuje fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 132/1990 Zb. o advokácii v znení zákona č. 302/1999 Z. z., zákon Slovenskej národnej rady č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch v znení neskorších predpisov), okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu. (Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 78/1992 Zb. o daňových poradcov a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektov a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov a zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov).

38. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k prvej nastolenej otázke za správnu.“

„35.2. Vo vzťahu k druhej otázke - posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára, v zmysle § 178 ods. 1, písm. a/, bod prvý v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. (nie)je posudzovať príjmy poistenca - lekára výlučne vo vzťahu k licencii L1A, veľký senát konštatuje, že podmienky vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby zákonodarca ustanovuje v § 21 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom k 31.12.2010 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

Vychádzajúc zo znenia citovanej právnej normy zákona o sociálnom poistení predpokladom vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle zákona o sociálnom poistení (§ 21) je preukázanie, že posudzovaná osoba spĺňa zákonné podmienky statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení a za tým účelom si zadovážiť skutkové zistenia a súčasne preukázanie, že táto osoba v zákonom určenej dobe dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ktorý bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9. Pri posudzovaní zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia tejto osoby je rozhodujúce, že k 30. júnu kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (zákon o dani z príjmov) alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak. Logickým výkladom uvedenej právnej úpravy plyní záver, že pokiaľ zákonodarca podmieňuje vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia povinnej osoby preukázaním statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby definovanej v § 5 písm. c/ tohto zákona v platnom znení, tak aj pri posudzovaní príjmu plynúceho z jej podnikania, predpokladá dosahovanie príjmu z jej podnikania ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, z čoho plyní záver, že povinná osoba dosiahla príjem z podnikania na základe oprávnenia na výkon samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení.

Obdobný právny názor už najvyšší súd judikoval vo svojej predchádzajúcej judikatúre. Senát 10S v predkladacom uznesení správne poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2011 z

15.12.2011, publikované aj v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 4/2012 pod č. 72, v ktorom najvyšší súd vyjadril právny názor, že „pri posudzovaní príjmov podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je potrebné prihliadať len na tie príjmy z podnikania, ktoré vyplynuli z podnikateľskej činnosti posudzovaného statusu samostatne zárobkovo činné osoby“, a na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9Sžso/8/2013 z 25.06.2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „... Sociálna poisťovňa musí pri rozhodovaní o predpísaní poistného vždy skúmať otázku, či v rozhodnom období mala fyzická osoba z výkonu SZČO skutočne taký príjem, ktorý zakladá jej poistenie a povinnosť platiť poistné od 01. 07. toho-ktorého kalendárneho roka. Sociálna poisťovňa teda musí vždy skúmať, či všetky príjmy SZČO vykázané v daňovom priznaní sú aj príjmami osoby, považovanej za zúčastnenú na poistení ako SZČO v zmysle § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31.12.2010“. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát nemohol súhlasiť s argumentáciou generálneho riaditeľa SP vo vzťahu k druhej nastolenej otázke, že ak si veľký senát osvojí právny názor, podľa ktorého je potrebné zistiť, či príjem z podnikania dosahovala účastníčka konania na základe licencie L1A, tak tento právny názor sa dotkne nielen lekárov držiteľov licencie L1A, ale aj ostatných účastníkov právnych vzťahov, ktorí vykonávajú zárobkovú činnosť podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 595/2003 Z. z. na základe viacerých oprávnení, resp. v priebehu roka majú viacero oprávnení postupne, resp. s určitým časovým prelínaním.

Veľký senát k uvedenému konštatuje, že zákon o sociálnom poistení explicitne neupravoval a ani neupravuje situáciu, keď fyzická osoba disponovala dvomi oprávneniami na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, príjem mala len z činnosti, ktorá bola vykonávaná výlučne na základe jedného z nich a oprávnenie, z ktorého fyzická osoba (ne)dosahovala príjem ostalo sporné, tak ako v posudzovanom prípade. Zákon o sociálnom poistení v znení do 31.12.2010 v § 21 ods. 4 písm. b) ustanovoval, že povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činné osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činné osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, 21) ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činné osoby uvedenej v § 5 písm. c).

V danej súvislosti veľký senát upriamuje pozornosť na to, že v súvislosti s výkladom zákona o sociálnom poistení, ktorý sa vo vzťahu k stanoveniu statusu SZČO mení pomerne často, pričom tieto zmeny odrážajú najmä aktuálnu rozhodovaciu prax správnych súdov a Ústavného súdu SR (napríklad rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 23.02.2013, ktorý sa týkal obdobného, aj keď nie skutkovo totožného problému s účasťou na sociálnom poistení advokátov). Súčasne poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 295/2017, v ktorom ústavný súd vyslovil právny názor, že „...k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy.“ Ústavný súd SR vo svojej judikatúre pripustil tiež možnosť súdu odchyliť sa od doslovného znenia zákona napr. v náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. júla 2008, v ktorom skonštatoval, že: „Súd môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.“

Veľký senát vychádzajúc z uvedených rozhodnutí ústavného súdu a teleologického výkladu právnych noriem ustanovených v § 5 písm. c) a § 21 ods. 1 a 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010, považoval argumentáciu Sociálnej poisťovni v rozpore s ústavno konformným výkladom predmetnej právnej úpravy, keďže potiera samotný účel zákona o sociálnom poistení, ktorým je viazať účasť na sociálnom poistení na určitý dosiahnutý príjem zo zárobkovej činnosti, a preto napriek tomu, že zákon o sociálnom poistení nerozlišuje na účely účasti na sociálnom poistení príjem,

ktorý fyzická osoba môže dosiahnuť z viacerých oprávnení, vychádzajúc zo systematického výkladu zákona, samotný status SZČO, teda len splnenie podmienky udelenia oprávnenia automaticky účasť na sociálnom poistení nezakladá. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát správneho kolégia považoval argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k druhej nastolenej otázke za správnu.“

35.3 „Vo vzťahu k tretej otázke - posúdenie, či povinnosťou Sociálnej poisťovne v konaní podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. začatého z jej podnetu (ne)možno prehliadať ústavou zaručené základné právo účastníka konania na riadny proces a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR), veľký senát upriamuje predovšetkým pozornosť na právnu úpravu zakotvenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorej každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Uvedenou právnou úpravou ústava zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu.

Súčasne veľký senát upriamuje pozornosť na právnu úpravu obsiahnutú v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, dojednaný v Ríme 4. novembra 1950, a ďalšie zmluvné dokumenty na tento Dohovor nadväzujúce publikovaný v Zbierke zákonov pod č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), ktorý v súlade s právnou úpravou ustanovenou v čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi. Dohovor v čl. 6 stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Dohovor v čl. 13 ustanovuje, že každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Vychádzajúc z citovanej úpravy ustanovenej tak v Ústave Slovenskej republiky ako aj v Dohovore plynie záver, že každému sa zaručuje právo na súdnu a inú právnu ochranu a teda tým sa mu zaručuje právo na prejednanie jeho veci v konaní v súvislosti s jeho právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom v súlade s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Citovanú právnu úpravu ustanovenú tak v Ústave Slovenskej republiky, ako aj v Dohovore nie je možné opomenúť ani v konaní v zmysle právnej úpravy ustanovenej v §§ 172 a nasl. zákona o sociálnom poistení začatého z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 172 ods. 1 až 5 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom k 31.12.2017 na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Konanie vo veciach podľa odseku 1 je a) konanie v dávkových veciach sociálneho poistenia (ďalej len "dávkové konanie"), b) iné konanie (ďalej len "nedávkové konanie").

Predmetom dávkového konania je rozhodovanie o dávkach.

Predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie 1) v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Podľa § 184 ods. 8 zákona o sociálnom poistení v platnom znení nedávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne.

Podľa § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v platnom znení konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon.

Vzhľadom k uvedenému argumentáciu senátu 10S vo vzťahu k tretej nastolenej otázke veľký senát správneho kolégia považoval taktiež za správnu.“

36. Kasačný súd vzhľadom k uvedenému dospel k záveru, že krajský súd v preskúmvanej veci postupom v súlade s právnou úpravou ustanovenou v tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 177 a nasl.), náležite preskúmal zákonnosť rozhodnutia žalovanej a postup mu predchádzajúci v rozsahu žalobných dôvodov a v odôvodnení napadnutého rozsudku sa náležite vysporiadal so zásadnými žalobnými námietkami.

37. S poukazom na právne závery konštatované vyššie potom aj odkaz žalovanej, uvádzaný v kasačnej sťažnosti a na závery plynúce z označených rozhodnutí vyhodnotil kasačný súd ako právne nerelevantné.

38. Vychádzajúc zo skutkových okolností vyplývajúcich z administratívneho spisu poukazom na právne závery veľkého senátu uvedené vyššie kasačný súd dospel k zhodnému záveru ako správny súd, že napadnuté rozhodnutie žalovanej náležite nevychádza z právnej úpravy ustanovenej v zákone č. 461/2003 Z. z. v spojení so zákonom č. 578/2004 Z. z., majúce za následok jeho nezákonnosť, súčasne postupom žalovanej v oboch stupňoch došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorých dôvodov najvyšší súd vyhodnotil námietky žalovanej uvedené v jej kasačnej sťažnosti za nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Vzhľadom k uvedenému vyššie kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

39. O náhrade trov kasačného konania kasačný súd rozhodol v zmysle § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 a s § 175 ods. 1 SSP. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov tohto konania, pretože v tomto konaní mal plný úspech. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

40. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.